

**МІНІСТЕРСТВО ЗАХИСТУ ДОВКІЛЛЯ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ
УКРАЇНИ**

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ДЕРЖАВНА ЕКОЛОГІЧНА АКАДЕМІЯ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ТА УПРАВЛІННЯ»**

УХВАЛЕНО

Вченою радою

08 вересня 2022 р.

Протокол № 4-22

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

О. І. Бондар

2022 р.

ПОЛОЖЕННЯ

про проведення практики студентів

Київ – 2022

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 Практична підготовка студентів забезпечується проходженням різних видів практики. Практика студентів є невід'ємною складовою процесу підготовки фахівців різних кваліфікаційних рівнів у ДЗ «Державна екологічна академія післядипломної освіти та управління» (надалі – Академія) і проводиться в органах державної влади, в інститутах НАНУ, інших наукових установах, на підприємствах різних форм власності, в організаціях різних галузей господарства, в закладах освіти України.

1.2 Даним Положенням регулюються загальні питання організації, проведення і підбиття підсумків усіх видів практики студентів Академії.

1.3 Положення підготовлене на підставі Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556 –VII (зі змінами від 28.07.2022 №2471-IX), Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах, затвердженого Наказом МОН України 2 червня 1993 року зі змінами і доповненнями.

2 ВИДИ ПРАКТИК

2.1 Залежно від напрямів підготовки, конкретної спеціальності студентів практика може бути: навчально-виробничою, педагогічною, науково-дослідною (перед написанням магістерської, бакалаврської роботи), асистентською. Перелік усіх видів практик для кожної спеціальності, їх зміст, форми, тривалість, терміни проведення визначаються навчальними планами кафедр та інститутів.

2.2 Навчальна практика проводиться на 1-3 курсах і має на меті узагальнити, систематизувати набуті студентами теоретичні знання, виробити вміння та навички застосування їх на практиці. Мета навчальної практики реалізується шляхом ознайомлення зі змістом і формами роботи на базі практики та виконання конкретних завдань, передбачених програмою практики. Навчальна практика є частиною освітньо-професійної програми підготовки бакалавра.

2.3 Виробнича практика (науково-виробнича) проводиться, як правило, на 2 курсі навчання у Академії, передбачена навчальними планами підготовки магістрів, якщо це зумовлено особливостями підготовки з певного напрямку (спеціальності). Даний вид практики покликаний сформувати професійні вміння, навички приймати самостійні рішення на певних ділянках роботи (або з конкретних питань) в реальних виробничих умовах шляхом виконання окремих функцій і завдань, властивих майбутній професії.

2.4 Педагогічну практику проходять студенти всіх напрямів підготовки та спеціальностей, які передбачають можливість присвоєння фахівцю кваліфікації вчителя, викладача вищого навчального закладу I рівня акредитації. Педагогічна практика є невід'ємною частиною підготовки до викладацької діяльності майбутніх висококваліфікованих фахівців, які отримують диплом бакалавра. Умовою успішного проходження педагогічної практики є опанування студентами змісту фундаментальних дисциплін, методики їх викладання, основ педагогіки для викладання відповідних дисциплін у загальноосвітніх школах, гімназіях, ліцеях, спеціалізованих середніх навчальних закладах.

2.5 Педагогічну (асистентську практику) проходять студенти, які навчаються за освітньо-кваліфікаційним рівнем магістра. Вона дозволяє студентам набути практичних навичок та досвіду викладацької роботи, необхідних для викладання дисципліни за профілем набутої спеціальності у вищих навчальних закладах після отримання освітньо-кваліфікаційного рівня магістра. Асистентській практиці передують курси з педагогіки вищої школи та методики викладання у вищих навчальних закладах.

2.6 Переддипломна практика проводиться перед виконанням кваліфікаційної роботи (бакалаврської, магістерської) і є підсумковою ланкою практичної підготовки студентів. Під час цієї практики поглиблюються та закріплюються теоретичні знання із фахових дисциплін, завершується формування бази фактичного матеріалу для виконання кваліфікаційної роботи та/або складання державних іспитів.

3 МЕТА І ЗМІСТ ПРАКТИКИ

3.1 Метою практики є оволодіння студентами сучасними методами, навичками, вміннями та способами організації праці майбутньої професійної діяльності, формування у них на базі одержаних в Академії знань професійних навичок та вмінь для прийняття самостійних рішень під час роботи в конкретних суспільно-економічних умовах, виховання потреби систематично поповнювати свої знання і творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

3.2 Практика студентів передбачає безперервність та послідовність її проведення при одержанні потрібного обсягу практичних навичок і умінь відповідно до кваліфікаційних рівнів бакалавра і магістра.

4 МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАКТИКИ

4.1 Основними навчально-методичними документами щодо проведення всіх видів практик для студентів відповідної спеціальності є: наскрізне положення про проведення практик на кафедрі, в інституті, що визначає види і послідовність практик; складові фахової підготовки, які забезпечуються всіма видами практик; регламентацію діяльності студентів і викладачів у цей період навчального процесу та програми з кожного виду практики.

4.2 Зміст положень та програм повинен відповідати даному Положенню, наказам ректора і рішенням Вченої ради Академії щодо практики студентів, навчальних планів спеціальностей і кваліфікаційній характеристиці спеціальності.

4.3 Наскрізні положення про проведення практики студентів певної кафедри, інституту Академії розробляються за участю кафедр і затверджуються Вченою радою Академії та складаються з таких розділів:

1) Загальні положення. В них зазначається місце практичної підготовки у формуванні фахівця відповідної спеціальності, а також перелік всіх видів практики, загальна характеристика й вимоги, що висуваються до об'єктів проходження практики з метою підвищення ефективності системи практик, перелік видів робіт та завдань, які можуть виконувати студенти під час

проходження відповідного виду практики, обов'язки та вимоги до керівників з боку бази практики, перелік документів з кожного виду практики тощо.

2) Види практик (навчальна, навчально-виробнича, педагогічна, науково-дослідна (передмагістерська, переддипломна, асистентська) зазначаються залежно від напрямів підготовки, конкретної спеціальності студентів згідно з навчальними планами інститутів, також зазначаються неперервність практик та послідовність їх проходження, їх загальна характеристика та зв'язок із спеціальністю, яку отримує студент на в інституті; завдання, що стоять перед студентами, перелік основних робіт, обов'язкових для виконання, типові індивідуальні завдання з урахуванням специфіки відповідної спеціальності та спеціалізації тощо.

3) Організація і керівництво практикою. У цьому розділі зазначаються об'єкти практики і вимоги до них: робочі місця або посади, що їх дублюватимуть практиканти, функції керівників практики, належне документальне оформлення: графіки, щоденники тощо.

4) Базами практики можуть бути навчальні, виробничі й наукові підрозділи Академії чи іншого вищого навчального закладу, інститути НАНУ, інші наукові установи, підприємства, організації, установи будь-якої форми власності в Україні та за її межами, які мають належні умови для проведення практики.

5) Підсумки й оцінювання практики з урахуванням особливостей спеціальності (спеціалізації) включають форми і методи контролю практики, вимоги до складання і оформлення звіту, терміни подання та проведення звітів про проходження практик, склад комісій із захисту практик, критерії їх оцінювання тощо.

Додатки містять зразки листів-направлень на практику та зразки звітних документів: щоденник, титульну сторінку звіту, графік відвідування баз практики відповідальними особами тощо.

4.4 Програми практики з окремих видів практик для студентів відповідної спеціальності (спеціалізації) розробляються кафедрою згідно з навчальним

планом і затверджуються Вченою радою Академії.

Програма практики з кожного окремого виду практики повинна включати:

- термін проходження практики;
- завдання і зміст конкретного виду практики, план (порядок) її проходження;
- індивідуальні завдання та завдання для самостійної роботи студентів;
- перелік документів, що регламентують направлення студентів на практику;
- перелік документів, які веде студент під час практики і подає на кафедру після закінчення, їхні зразки;
- обов'язки студентів на практиці;
- обов'язки керівників практик від кафедр і баз практики;
- правила техніки безпеки;
- критерії оцінювання;
- рекомендована література.

5 ОРГАНІЗАЦІЯ І КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

5.1 Відповідальність за організацію, проведення і контроль практики покладається на першого проректора з науково-педагогічної роботи Академії. Загальну організацію практики і контроль за її проведенням в Академії здійснює відділ навчально-методичної роботи. Навчально-методичне керівництво і виконання програм практик забезпечують відповідні кафедри.

5.2 Керівництво практикою на кафедрі, в інститутах здійснює, директор та керівник практики від кафедри, інституту, керівники організації практики від кафедр.

5.3 Основними обов'язками керівників практики є:

- проведення із завідувачами кафедр (відповідальними за практику на кафедрах) підготовчої роботи з розроблення та укладання угод щодо проходження практики студентами інституту з базами практик (міністерствами, інститутами, відомствами, установами різних форм власності), ведення обліку

договорів про бази практик та надання допомоги в укладенні цих договорів;

- проведення нарад керівників-організаторів практик кафедри (відповідальних за конкретні види практик);

- своєчасне подання звітів про проходження практики студентами до відділу навчально-методичної роботи;

- контроль за організацією та проведенням організаційних заходів перед направленням студентів на практику, своєчасністю захисту результатів практик.

5.4 Основними обов'язками керівників-організаторів практик кафедри є:

- розроблення і вдосконалення під керівництвом завідувача кафедри програми певних видів практики, а також інших навчально-методичних та звітних документів (враховуючи специфіку конкретної спеціальності);

- організація проходження практики й проведення організаційних заходів перед направленням студентів на практику, зокрема:

- 1) інструктаж про порядок проходження практики та з техніки безпеки (інструктаж може бути проведений при прибутті на місце проходження практики);

- 2) надання студентам-практикантам необхідних документів (направлень, програм, щоденників, календарних планів, індивідуальних завдань, методичних рекомендацій тощо), перелік яких встановлюється у наскрізному положенні про проведення практики студентів інституту, з урахуванням специфіки підготовки з певного напрямку (спеціальності);

- 3) ознайомлення студентів із системою звітності з практики, прийнятою на кафедрі, а саме: подання письмового звіту, виконання кваліфікаційної роботи, вигляду оформлення виконаного індивідуального завдання тощо;

- 4) проведення зі студентами попереднього обговорення змісту й результатів практики, потреб змін програм тощо;

- здійснення контролю за проходженням практики студентами на базі практики;

- координація роботи наукових керівників практики, закріплених за групами студентів, які у тісному контакті з керівниками практики від бази

практики забезпечують високу якість її проходження згідно з програмою, контролюють умови праці і побуту студентів під час проходження практики;

- подання завідувачу кафедри та керівнику практики від інституту письмового звіту про проведення практики із зауваженнями й пропозиціями щодо поліпшення практики студентів.

5.5 Студенти Академії при проходженні практики зобов'язані:

- до початку практики одержати від керівника практики інструктаж про порядок проходження практики та з техніки безпеки і консультації щодо оформлення усіх необхідних документів;

- своєчасно прибути на базу практики;

- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики і вказівками її керівників;

- вивчити і суворо дотримуватися правил охорони праці та техніки безпеки і виробничої санітарії;

- нести відповідальність за виконану роботу;

- своєчасно подати необхідні звітні документи та захистити результати практики.

6 БАЗИ ПРАКТИКИ

6.1 Практика студентів Академії проводиться на базах, які відповідають меті, завданням, змісту практики, а також вимогам навчальних планів.

6.2 Базами практики можуть бути навчальні й наукові підрозділи Академії чи іншого вищого навчального закладу, інститути НАНУ, підприємства, організації та установи будь-якої форми власності в Україні та за її межами, які мають належні умови для проведення практики.

6.3 Студенти можуть пропонувати відповідним кафедрам місце проходження практики. Кафедра дає згоду про проходження практики на таких базах лише за умови, що вони відповідають встановленим вимогам для проходження таких видів практик.

6.4 Залежно від виду практики бази можуть використовуватися

студентами як колективно (навчальна, педагогічна, навчально-виробнича практика), так і індивідуально (науково-дослідна (переддипломна), асистентська).

7 ПІДСУМКИ ПРАКТИКИ. ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИКИ

7.1 Після закінчення терміну практики студенти звітують про виконання програми та індивідуального завдання. Форма звітності студента про проходження практики – письмовий звіт.

7.2 Письмовий звіт разом з іншими документами (щоденником, характеристикою, методичними розробками, рецензіями тощо) подається на рецензування науковому керівникові практики від кафедри.

7.3 У звіті мають бути відомості про виконання студентом усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, розділи з охорони праці та техніки безпеки, висновки та пропозиції, список використаної літератури тощо. Оформлюється звіт за вимогами, встановленими програмою практики.

7.4 Звіт із практики студенти захищають в комісії, призначеній завідувачем кафедри, у складі керівників-організаторів практики кафедри, наукових керівників груп студентів. Комісія приймає залік у студентів Академії. Оцінка за практику вноситься до заліково-екзаменаційної відомості й залікової книжки студента за підписами членів комісії.

8 МАТЕРІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАКТИКИ

8.1 Витрати на практику студентів Академії є складовою загальних витрат на підготовку фахівців.